

Nr 27.

Av fröken **Hesselgren m. fl.**, *angående skolkökslärarinnornas vid fortsättningsskolorna anställnings-, bostads-, löne- och pensionsförhållanden.*

Skolkökslärarinnorna vid fortsättningsskolorna intaga i fråga om anställnings-, löne- och pensionsförhållanden en särställning, som för flertalet av dem måste betecknas såsom synnerligen otillfredsställande.

Skoldistriktet ha visserligen numera under förutsättning av viss minimi-tjänstgöring möjlighet att reglera dylika tjänster, och jämlikt kungl. kungörelsen den 30 december 1932 har vid fortsättningsskola anställd skolkökslärarinna, som innehar reglerad tjänst med en tjänstgöring, motsvarande minst 20 timmar i veckan under minst 24 veckor årligen, rätt att av statsmedel erhålla ålderstillägg samt två tredjedelar av lönen vid sjukledighet. I ett stort antal skoldistrikt är det emellertid förenat med avsevärda svårigheter att tillförsäkra skolkökslärarinnan den tjänstgöring, som erfordras för att tjänsten skall kunna regleras och nämnda förmåner erhållas.

I åtskilliga län tillhandahåller landstinget eller hushållningssällskapet inventarier och lärarinnor för de vandrande skolkökskurser, där fortsättningsskolans elever undervisas, men då endast skoldistriktet äga rätt att reglera ifrågavarande tjänster vid fortsättningsskolorna och många skolkökslärarinnors tjänstgöring är förlagd till flera skoldistrikt inom samma län med endast enstaka kurser i varje distrikt, kan tjänstereglering svårigen komma till stånd, även om den sammanlagda årliga tjänstgöringstiden inom länet är tillräcklig.

Dessutom finnas vid fortsättningsskolorna skolkökslärarinnor, vilka tjänstgöra vid kurser i olika delar av landet, vissa år vid ett flertal, andra år åter vid endast en eller ett par kurser. Dessa lärarinnors verksamhet är synnerligen ansträngande och kan fortfara många år, innan de erhålla fast anställning — om de ens någonsin lyckas erhålla sådan.

Arvodet för undervisning i hushållsgöromål vid fortsättningsskola är fastställt till minst 2 kronor för undervisningstimme, och i regel överskrides icke denna minimiavlöning. Fortsättningsskolornas kurser omfatta vanligen 180 undervisningstimmar under en tidsperiod av sex veckor. Avlöningen för en sådan kurs utgör alltså 360 kronor, och i medeltal kan en skolkökslärarinna erhålla tjänstgöring vid fem till sex dylika kurser per år.

Av hela antalet skolkökslärarinnor ha inemot 50 % sin verksamhet helt eller delvis förlagd till fortsättningsskolorna. Skoldistriktet ha visserligen på många håll begagnat sin förenämnda rätt att reglera ifrågavarande tjänster och sålunda bereda vederbörande tjänst innehavare fast anställning, bestämd lön, ersättning vid sjukledighet samt pension. Men på grund av ovan angiv-

na förhållanden och stundom även obenägenhet från skoldistriktens sida har detta hittills icke skett i önskvärd utsträckning, och ännu har knappast en tredjedel av skolkökslärarynjesterna vid fortsättningsskolorna blivit föremål för reglering.

Lönefrågan har vid regleringen inom olika skoldistrikt ordnats på olika sätt. I en del distrikt har lönen fastställts enligt samma grunder som före år 1938 gällt för ordinarie folkskollärarinna. I andra, mindre bärkraftiga distrikt däremot utgår ofta endast minimiavlöningen, 2 kronor för undervisningstimme, vartill i regel kommer fri middag i skolköket under skolköskursen samt fri bostad eller ersättning därför enligt ortens pris. Dyrtidstilllägg förekommer icke, vilket är anmärkningsvärt, då samtliga övriga lärargrupper kommit i åtnjutande därav. — Härtill kommer, att fortsättningsskolans skolkökslärarinnor för sin försörjning äro helt hänvisade till den inkomst, fortsättningsskolan giver dem, medan exempelvis folkskolans lärare för tjänst i fortsättningsskola åtnjuta en avlöning, som kan betraktas såsom extra inkomst, dessutom beräknad efter högre timlön (2 kronor och 50 öre).

Ett stort antal skoldistrikt äga för undervisning i hushållsgöromål särskilt inredda skolkökslokaler. Det stora flertalet ambulerande skolkökslärarinnor äro dock nödsakade att arbeta under synnerligen primitiva, stundom t. o. m. hälsovådliga förhållanden. Det händer att de av hälsoskäl tvingas att avstå från kurser, avsedda att hållas i fuktiga källarlokaler. I bästa fall förläggas skolkökskurserna till skolsalar, godtemplarlokaler eller missionshus, men även här kan uppvärmningen vintertid lämna mycket övrigt att önska.

Ett annat svårlöst problem för dessa lärarinnor är bostadsfrågan. Då en tjänst är reglerad, erhålles bostad, stundom mycket bristfällig. Är tjänsten icke reglerad, kan möjligen bostad tillhandahållas eller hyresersättning lämnas, men någon skyldighet därtill föreligger icke. Och även om ett skoldistrikt ställer bostad till förfogande, kan det hända att skolkökslärarinnan på grund av bristande kommunikationsmedel nödgas hyra annan bostad under kurs i ett angränsande distrikt. På en del håll finnes ej ens möjlighet att uppbbringa bostad, varför lärarinnan måste använda en avsevärd del av kursinkomsten till förhyrande av rum å pensionat eller dylikt.

För de skolkökslärarinnor, som äro hänvisade till kurser å olika orter, är tillvaron i hög grad ambulerande. Den låga avlöningen tillåter dem icke att bestå sig med en fast bostad. Ha de icke föräldrahem att komma till emellan kurserna, bli de fullständigt hemlösa. Och under nuvarande förhållanden är det icke endast yngre lärarinnor, som under en kortare tid nödgas finna sig häruti. Det kan, såsom förut framhållits, dröja många år, innan fast anställning äntligen erhålles.

Hushållsundervisningens stora betydelse för folkhälsan vinner alltmer erkännande, och icke minst betydelsefull är denna undervisning i de trakter, där förhållandena äro primitiva. De, som ägna sig åt denna undervisning, borde därför kunna påräkna en säkrare ställning och en bättre värdering av deras arbete än den, som nu kommer dem till del.

Under återopande av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till nästkommande riksdag rörande ordnandet av skolkökslärarinnornas vid fortsättningsskolorna anställnings-, bostads-, löne- och pensionsförhållanden.

Stockholm den 17 januari 1938.

Kerstin Hesselgren.

Olivia Nordgren.

Gust. Mosesson.

Harald Hallén.

Ola Jeppsson.

Ruth Gustafson.
